

Het Dassenbos ligt in de weg

Het Dassenbos. Wie had er ooit van gehoord, wie wist het te liggen, wie ging er ooit heen? Een enkeling misschien. En dan ineens heeft 'heel Wageningen' het erover. Blijkt die ongekende, maar eeuwenoude houtopstand een echte sta-in-de-weg te zijn voor de rondweg om de Campus. Oud Wageningen, steeds geïnteresseerd in al wat oud is en tot op heden weet te boeien, duikt voor u het Dassenbos in.

Boven: Het Dassenbos met de 'busbaan' gezien vanuit de sterflat aan de Dijkgraaf. Foto Guy Ackermans.

We vinden het Dassenbos voor het eerst op de Polderkaart van de dijkstoel Wageningen-Bennekom uit 1752, en wel in de zesde polder, tussen de Dijkgraaf en de Bornsesteeg. Het wordt daar aangeduid als 'akkermaalsbos', een hakhoutbosje dat dient als grens tussen akkers. Niemand weet sinds wanneer de naam Dassenbos gebruikt wordt en of er ooit dassen in het bos hebben geleefd. De omvang van het Dassenbos op de polderkaart komt ruwweg overeen met die van het bos nu, ruim vier hectare. Het Dassenbos is het laatste overblijfsel van een boscomplex dat zich aan weerszijden van de Bornsesteeg bevond. Het is hier altijd een zompig zandige toestand geweest, een broekgebied waar alleen bomen en struiken groeiden. Pas sinds de wijk Noordwest en de Campus zijn gebouwd is dit gebied echt drooggefallen. Het Dassenbos is dus zeker meer dan tweeënhalve eeuw oud. Wageningse amateurarcheologen tekenen daar nog bij aan, dat het Dassenbos onderdeel is van een netwerk van zandruggen en wegen waar al ver vóór de (laat-)middeleeuwse ontginningen mensen leefden. Er zijn zelfs tekenen van bewoning gevonden tot zo'n 7000 jaar oud.

Rabattencomplex

Dat hier sprake is van een monumentaal oud bos ligt niet aan de bomen die er nu staan; die zijn nog geen honderd jaar oud. De ouderdom van het bos is af te lezen aan de bodem, die bedekt is met een zeer dikke humuslaag waarop adelaarsvarens groeien – voor de deskundige een zeker teken dat dit zeer oude bosgrond is. Veel boeiender nog is dat heel duidelijk is te zien hoe dit gebied eeuwen geleden is ontgonnen. Het is omgeven door achtereenvolgens een binnen-sloot, een ringwal en een buitensloot, uitwaterend op de Dijkgraaf. Daarbinnen zien we een volkomen gaaf rabattencomplex, dat wil zeggen een regelmatig patroon van geulen voor de ontwatering en opgeworpen wallen waarop eikenhakhout geteeld kon worden – ten behoeve van eikenschors, brandhout en geriefhout. Volgens een rapport van het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek moet aan het Dassenbos een grote betekenis worden toegekend op grond van algemeen gehanteerde criteria voor het bepalen van de biologisch-ecologische en landschappelijke waarden (zeldzaamheid, soortenrijkdom, diversiteit, natuurlijkheid en kenmerkendheid). En onderzoek van de vakgroep vegetatie-

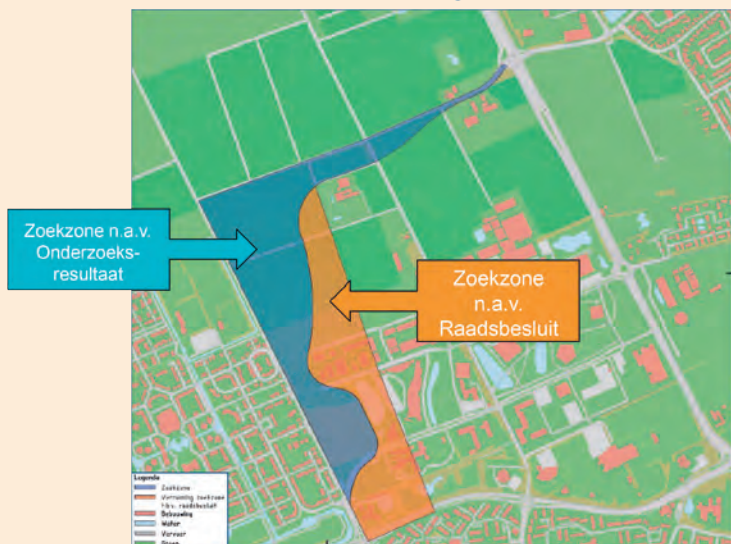
Door Piet Aben

Bereikbaarheid

Provincie Gelderland en gemeente Wageningen willen de universiteits-campus beter bereikbaar maken. Dat is hard nodig, vinden zij, voor de economische expansie van stad en vallei. Er zou een nieuwe weg moeten komen langs de noord- en westkant van de Campus, maar waar precies? De provincie heeft de zaak aan zich getrokken, omdat ze de gemeente niet voortvarend genoeg vond. Vanuit de burgerij klinkt luid protest: er hoeft helemaal geen nieuwe weg te komen, zo wordt becijferd, en er mag zeker dáár geen nieuwe weg komen.

Voor- en tegenstanders treffen elkaar – figuurlijk – in het Dassenbos.

kunde van de universiteit kwam tot de conclusie dat het Dassenbos met zijn unieke rabattenstructuur in aanmerking komt voor reconstructie als voorbeeld van bosgemeenschappen die karakteristiek waren voor het Binnenveld en nu niet meer voorkomen. Het Dassenbos zoals het er nu bijstaat is geen publiekstrekker, er loopt geen duidelijke weg naartoe en erbinnen ontbreekt elk spoor van een wandelpad. De bomen in het bos reiken tot wel twintig meter hoog. De opvallendste soorten zijn zomereik, lijsterbes, grauwe els, berk en Amerikaanse vogelkers. Daaronder ligt een ruigte van lage struiken zoals hulst en hazelaar, varens en bramen. Vooral veel bramen – die maken het bos nogal onbegaanbaar. Omgevallen bomen worden niet opgeruimd; daarop groeien volop paddenstoelen en mossen. Omdat er zo weinig mensen komen zit het bos vol vogels. 'Het Dassenbos aan de westzijde van de Campus is een rustige enclave waar de natuur vrijwel ongestoord zijn gang kan gaan', aldus de website van de Campus.

Laboratorium

Geen wonder dat biologen, ecologen en verwante Wageningse -logen in het Dassenbos te vinden zijn. Het is voor hen een ecologisch laboratorium om de hoek. Onderzoekers van het Nederlands

Instituut voor Ecologie doen er een langetermijnstudie naar het overleven van zangvogels.

Zij hebben er een vogeltrekstation ingericht, waar vogels in grote netten worden gevangen en geringd om ze daarna te kunnen volgen. Ook worden vogels voorzien van dataloggertjes, die hun vliegroutes exact vastleggen. In 2016 werd in het Dassenbos voor het eerst het usutu-virus geconstateerd in dode merels. Dit virus is uit Afrika Europa binnengedrongen en vormt nu ook in ons land een ernstige bedreiging voor de zangvogelstand. Onderzoekers van het centrum voor geoinformatie en remote sensing hebben in een aantal bomen sensoren geïnstalleerd, die elk uur het watergehalte, de groei en de fotosynthese draadloos doorseinen. Deze data laten de invloed zien van de klimaatverandering op de gezondheid van het bos. Dierethologen hebben de bomen volgehangen met nestkastjes om het gedrag van de vogels te bestuderen. Steeds meer studenten zijn bij deze onderzoeken betrokken.

Compensatiewaarde

Landschapsecoloog Rob Jongman deed een poging om te becijferen wat het Dassenbos waard is in euro's. Hij baseert zich op richtlijnen die in de VS vrij gangbaar zijn, en die ook in Europa wel worden toegepast, ook door landschapsecologen in Wageningen. Het bos wordt beschouwd als waardevol deel van de stedelijke groene infrastructuur, die vele diensten aan de stad levert voor relatief lage kosten. De vervangingswaarde van het bos is afhankelijk van leeftijd en conditie van de bomen en de tijd die nodig is om een vergelijkbaar bos terug te krijgen. In het Dassenbos gaat het om ongeveer 880 bomen. Jongmans becijfering komt tot een 'compensatiewaarde' van zo'n €9.000.000. Dan is nog geen rekening gehouden met de waarde van het bos voor 'ecosysteemdiensten' als het afvangen van luchtverontreiniging, produceren van zuurstof, opslag van koolstof, het leveren van nestgelegenheid aan vogels en andere fauna, esthetische functies (landschappelijk schoon), recreatie, waterbuffering etc. Deze 'diensten van de natuur' hebben Wageningse deskundigen onlangs op verzoek van de overheid uitgerekend. Voor bossen 'van gematigd klimaat' zoals het Dassenbos komen zij uit op €3.000 per ha per jaar. Het vier hectare metende Dassenbos zou per jaar dus voor €12.000 diensten leveren aan de Wageningse samenleving. Dat zijn ongetwijfeld boeiende cijfers voor de eigenaar van het Dassenbos, de stichting DLO die samen met de universiteit de holding Wageningen UR vormt. Vraag is nu wat deze cijfers betekenen in de discussie over het al dan niet behouden van dit bos.

Bronnen

- E.C.J. Otto (Vegetatiekunde). Een beschrijving van het Dassenbos. Wageningen 1983
- A.L.J. Wijnhoven (IBN). Structuurplan DLO-centraal, biologisch-ecologische basisgegevens. Wageningen 1993
- R. Jongman. Wat is het Dassenbos waard? wagingengoedopweg.nl/wp-content/uploads/Compensatiewaarde-Dassenbos.pdf. Wageningen 2018